

SEPAROVANÝ ZBER KOMUNÁLNEHO ODPADU.

Separovaný zber komunálneho odpadu je jediným riešením zníženia množstva komunálneho odpadu. Pri separovanom zbere sa nepotrebná vec nepovažuje za odpad, ale za surovinu, ktorá môže znova vstúpiť do výrobného procesu. Šetrí sa tým množstvo prírodných zdrojov, znižujú sa negatívne vplyvy na zdravie ľudí a životné prostredie, a to nielen vo výrobných procesoch, ale aj na skládkach komunálnych odpadov, kde neseperovaný komunálny odpad môže vytvárať nekontrolovateľné procesy.

Dôkladným separovaním sa vyprodukuje menšie množstvo komunálneho odpadu, ktorý sa skládkuje a tým sa znižujú náklady za odvoz komunálneho odpadu, skládkovanie.

Ako správne separovať jednotlivé komodity.

SKLO

SKLO sa dostáva do prírody prostredníctvom ľudskej činnosti a rozkladá sa približne **4000 rokov!** Svojim pôsobením v prírode negatívne ovplyvňuje nielen súčasné, ale aj budúce generácie. Vyhodené sklenené obaly môžu spôsobiť poranenie obyvateľom aj zvieratám! Sklo patrí medzi veľmi dobre recyklovateľný materiál, a preto je dôležité ho triediť.

Vytriedené sklenené obaly umiestňujte do plastových vriec.

Čo patrí do plastových vriec na sklo?

Sklenené obaly od nealkoholických a alkoholických nápojov, sirupov, ochucovadiel jedál, liekov, vitamínov, poháre, črepiny, fľaštičky od kozmetiky bez kovových a plastových uzáverov, okenné sklo, sklo z okuliarov a pod.

Sklenené obaly musia byť čisté a zbavené iných materiálov ako sú napr. kovy a plasty.

Čo nepatrí do plastových vriec na sklo?

Znečistené sklenené obaly od chemikálií, farby, drôtené sklo, zrkadlá, porcelán, keramika, plexisklo, žiarovky a žiarivky, autosklá, teplomer, TV obrazovky, silne znečistené sklo zeminou, farbami, potravinami a pod.

PAPIER

PAPIER sa v prírode rozkladá niekoľko mesiacov. Keď používaním neznehodnotíte papier, je možné ho recyklovať. Triedením papiera znižujete objem komunálneho odpadu, šetríte energiu, ktoré sú potrebné na výrobu nových výrobkov, chránite lesy a neznečisťujete prírodu.

Vyhodením odpadového papiera do komunálneho odpadu ročne zničíme 3500 – 4000 hektárov 100-ročného lesa!

Vytriedený papier umiestňujte do plastových vriec.

Čo patrí do plastových vriec na papier?

Noviny, časopisy, zošity, knihy, listy, kancelársky, baliaci a krepový papier, letáky, katalógy, telefónne zoznamy, plagáty, pohľadnice, papierové krabice z tvrdého papiera, kartóny, lepenka a pod.

Triedený papier musí byť čistý! **Nesmie obsahovať zvyšky potravín ani iné materiály, napr. spinky a plastové časti.**

Čo nepatrí do plastových vriec na papier?

Papier znehodnotený farbou, olejom, potravinami, mokrý papier, TETRA PACK obaly, trojvrstvé z papiera, hliníka a fólie (z mliečnych výrobkov, ovocných džúsov), tapety, voskovaný papier.

PLASTY

PLASTY, bez ktorých si výrobky ani nevieme predstaviť, sa v prírode rozkladajú približne **500 rokov!**

Sú to výrobky antropogenného charakteru, ktoré vo voľnej prírode nemajú svoje miesto, a preto je dôležité ich triediť a následne ďalej spracovávať! Recyklovaný PE – polyetylén je po spracovaní možné použiť na výrobu odpadových sáčkov a košov. Vytriedené PET fľaše sa vyčistia a rozomelú na malé kúsky. Potom sa roztavia a výsledkom sú vlákna na výrobu tkanín, alebo sa používajú ako vypchávkový materiál do kresiel.

NESPAĽUJTE PLASTY! Spaľovaním vznikajú karcinogénne látky dioxíny, ktoré napr. poškodzujú imunitný systém, vyvíjajúci sa plod v tele matky, majú rakovinotvorné účinky!

Vytriedené plasty umiestňujte do plastových vriec a zmeňujte ich objem stlačením alebo zošliapnutím.

Čo patrí do plastových vriec na plasty?

PET fľaše, plastové fľaše nápojové od mlieka, sirupov, octu, jedlého oleja, minerálok, plastové obaly z kuchynských čistiacich prostriedkov, drogerie, mikroténové vrecká, fólie, tašky vrecká, kelímky z jogurtov a rastlinného masla.

Plastové obaly musia byť čisté a zbavené iných materiálov, napr. kov.

Čo nepatrí do plastových vriec na plasty?

Znečistené plastové obaly od nebezpečných látok a chemikálií, motorových olejov, linoleum, guma, molitan, použité injekčné striekačky, tvrdé plasty (plastové stoličky a pod.), auto plasty, polystyrén, novodurové rúrky a pod.

KOVY

KOVY sa v prírode rozkladajú v závislosti od druhu. Vyhadzovaním kovových častí do prírody spôsobujeme znečistenie životného prostredia a zvyšujeme nebezpečenstvo poranenia obyvateľov a zvierat. Kovy patria medzi veľmi dobre recyklovateľné komodity, a preto je dôležité ich triediť! Triedením kovov znižujeme hmotnosť a objem komunálneho odpadu. Šetríme energiu a prírodné zdroje, ktoré sú potrebné na výrobu nových plechoviek, konzerv, vrchnákov a pod. a chránime životné prostredie!

Vytriedené kovové časti po spotrebovaní potravín umiestňujte do plastových vriec.

Čo patrí do plastových vriec na kovy?

Kovové plechovky od alkoholických a nealkoholických nápojov, konzervy z kompótov, mäsových alebo zeleninových výrobkov, alobal, kelímky z čajových sviečok, alobal z čokolád, kovové uzávery na zatláčanie zo zaváranín, vrchnáky z alkoholických a nealkoholických nápojov, kovové tuby od pást, kovové súčiastky, drôty a káble (bez bužírky), starý riad, obaly zo sprejov, klince, spinky,

Konzervy a plechovky musia byť čisté, zbavené zvyškov jedál.

Čo nepatrí do plastových vriec na kovy?

Znečistené kovové obaly od chemických látok, farieb, olejov, potravín. Obaly, ktoré sú zložené z kombinovaných materiálov a obsahujú kov, napr. TETRA PAKY.

KOMPOSTUJME BIOLOGICKÝ ODPAD

Triedením a zhodnocovaním biologického odpadu sa vieme podieľať na výraznom znížení množstva komunálneho odpadu ukladaného na skládky. Bioodpad z domácností tvorí 30 až 45% komunálneho odpadu, ktorý podlieha rozkladu. Podobné procesy prebiehajú aj v prírode, kde dochádza k zhodnoteniu odumretých rastlinných a živočíšnych tel práve ich rozkladom. Bioodpad produkovaný ľudskou činnosťou vieme **KOMPOSTOVANÍM** premeniť na hnojivo - kompost. Používaním kompostu v záhradke vrátime do pôdy výživné látky, ktoré sú potrebné pre udržanie kvality pôdy.

Biologický rozložiteľný komunálny odpad (bioodpad)

Bioodpad sa delí na:

- **biologický rozložiteľný odpad (BRO)**, ktorý tvoria bioodpady zo záhradníctva, poľnohospodárstva, z výroby potravín a ich spracovania, zo spracovania dreva, výroby dosiek, papiera a lepenky.
- **biologický rozložiteľný komunálny odpad (BRKO)**, ktorý tvoria bioodpady z domácností, domácich záhrad, bioodpad z verejnej zelene, trhoviska, cintorínov, reštauračných a ubytovacích zariadení, zo školských kuchýň.

AKÉ MATERIÁLY VIEME KOMPOSTOVAŤ?

Bioodpad z domácností

Šupy z čistenia zeleniny a ovocia (aj citrusy), pečivo (chlieb, rožky, žemle), kávové a čajové zvyšky, zvyšky z jedál (zemiaky, cestoviny, ryža), potraviny po záručnej dobe, odumreté izbové kvety a ich zemina, papier znehodnotený potravinami, rozdrvené škrupiny z orechov a vajíčok a pod.

Bioodpad zo záhrad

Zhnilé ovocie a zelenina, pokosená tráva, ostrihané stromčeky, opadané lístie, vypletá burina, piliny, hoblíny, kôra zo stromov, stará zemina, trus z hospodárskych zvierat, popol z dreva a pod.

AKÉ MATERIÁLY NIE SÚ VHODNÉ NA KOMPOSTOVANIE?

Do kompostoviska nedávajte kosti, mäso, mliečne výrobky, papier znehodnotený farbami a chemikáliami a samozrejme staré oleje, plasty, kovy, chemické látky, farby, lieky, batérie, uhynuté zvieratá, časti zvierat zabitých doma tzv. „domáce zakáľáčky“ a pod.

KEDY, KDE A AKO SI ZALOŽIŤ KOMPOSTOVISKO?

Kedy si založiť kompostovisko?

Na založenie kompostoviska nie je nikdy neskoro. Čím skôr sa do toho pustíte, tým lepšie. Proces kompostovania najlepšie prebieha v letných mesiacoch, ale založenie kompostoviska môžete realizovať aj v zime. Proces bude prebiehať pomalšie, ale už na jar budete pripravený kompostér premiestniť a kompost prekopať, čo je jedným z dôležitých pravidiel kompostovania.

Kde si založiť kompostovisko?

Ideálne podmienky pre založenie a umiestnenie kompostoviska prináša domová zástavba so záhradkou. Práve nevyužitý kút v záhradke, voľné miesto pod stromom alebo pri záhradných kríkoch sú vhodné miesta na výstavbu kompostéra. Pred umiestnením kompostéra je dôležité zabezpečiť kontakt kompostu so zemou, pretože pôdne organizmy prechádzajú zo zeme do kompostu a podieľajú sa na priebehu kompostovania.

Kompostovisko by sme nemali umiestniť na priame slnečné žiarenie a otvorené priestranstvo, aby nedochádzalo k vysúšaniu kompostu, čo má negatívny vplyv na priebeh kompostovania. Z toho dôvodu je vhodné kompostér umiestniť do tieňa a zakryť (vyrobený drevený kryt, nepotrebná textília, prípadne vyrobenie prístrešku nad kompostoviskom).

Ako si založiť kompostovisko?

Pred založením kompostoviska sa musíte rozhodnúť, aké kompostovisko si vybudujete. Kompostovanie v zásobníku predstavuje kompostér, ktorý si môžete zakúpiť (z plastu, dreva) alebo si ho môžete vybudovať aj sami (z dreva, pletiva, prípadne aj vybetónovať). Kompostovanie môžete vykonávať aj v hrobli, kde sa jedná o kopy, ktorá je tvorená vrstvením materiálu do požadovaného tvaru tak, aby nevyvolávala skôr skládku odpadov. Pokiaľ bývate v rodinnom dome a máte oplotený pozemok, je možné si vybudovať alebo kúpiť kompostér tak, aby vytváral aj estetický dojem. V prípade, že kompostér plánujete umiestniť na voľné priestranstvo, tak si ho vytvorte napr. z nepotrebných dosiek.

AKO KOMPOSTOVAŤ?

Veľmi dôležité informácie pri kompostovaní sú informácie o zložení bioodpadu. Podľa pôvodu sa bioodpad delí na:

- **bioodpad s prevažným obsahom dusíkatých látok**, ako sú šťavnaté odpady prevažne kuchynské ale aj záhradné, napr. tráva, zvyšky rastlín, hnoj,
- **bioodpad s prevažným obsahom uhličítých látok**, napr. piliny, hobliny, slama, drevná štiepka ale aj papier.

Dno kompostéra, prípadne hrobľa vysypete hrubším materiálom (konáre, posekané drevo, piliny, slama), ktorý zabezpečí odvod nadbytočnej vody. Keď máte pripravený bioodpad rôzneho druhu, môžete ho premiešať mimo kompostéra. Väčšie suroviny, napr. konáre, si pripravíte posekaním alebo polámaním, čím zabezpečíte ich skorý rozklad. Po premiešaní sa zmes umiestni do kompostéra.

Ak nemáte dostatok bioodpadu na založenie, tak si ho podľa druhu dočasne uskladníte pri kompostére. (Napr. keď máte prevažne bioodpad z obsahom dusíka, uskladníte ho a zabezpečte si bioodpad s obsahom uhlíka). Pokiaľ nemáte možnosť uskladnenia, môžete ho umiestniť aj do kompostéra, ale snažte sa v čo najkratšom čase zabezpečiť chýbajúci druh a dôkladne kompost premiešať, aby nedochádzalo k hnilobným procesom.

Kompostovanie prebieha za prítomnosti pôdnych organizmov, mikroorganizmov, kyslíka a vody. Kompost je potrebné prekopávať, aby sa urýchlil proces rozkladu, čím sa zníži aj objemu kompostu.

Vlhkosť kompostu má taktiež vplyv na priebeh kompostovania. Kontrolujeme ju jednoduchým overeným spôsobom. Zoberiete ho do dlane a stlačíte. Mali by ste cítiť prítomnosť vody, ktorá nesmie z kompostu unikať. Voda spôsobí, že kompost ostane stlačený. V prípade, že po uvoľnení dlane sa kompost rozpadáva, tak v komposte je nedostatok vody.

Správny priebeh procesu kompostovania je sprevádzaný aj teplotou, ktorá vo vnútri kompostoviska môže byť 30 až 60°C. Pokiaľ teplota klesne, proces kompostovania naštartujete opätovným prekopaním kompostu.

Pokiaľ priebeh kompostovania má veľmi pomalý priebeh (napr. objem bioodpadu ani po premiešaní neklesá), môžete do kompostu zamiešať menšie množstvo zeminy alebo aj hotový kompost. Zabezpečíte tým prísun mikroorganizmov a pôdnych organizmov, čím pomôžete proces naštartovať.

Dĺžka procesu kompostovania závisí od celého priebehu kompostovania. Z toho dôvodu je potrebné priebeh kontrolovať, aby ste v prípade zistenia stagnácie kompostu mohli účinným spôsobom zasiahnuť a opätovne proces naštartovať. K ukončeniu procesu kompostovania môže dôjsť v období 6 - 12 mesiacov, kedy je kompost vyzretý.

Kontrola kvality kompostu prebieha jednoduchým spôsobom. Kompost naberieme do misky, pokropíme ho vodou, zasejeme semenka napr. žeruchy a mierne zatlačíme. Keď v priebehu 1 týždňa začnú semená klíčiť a lístky majú sýtu zelenú farbu, kompost je pripravený na použitie. V prípade, že semená nezačnú v danom období klíčiť alebo farba lístkov nedosahuje sýtu zelenú farbu, je potrebné proces kompostovania opätovne naštartovať.

Hotový kompost preosejeme, čím odstránime hrubšie nespracované časti, ktoré použijeme pri zakladaní nového kompostoviska.

K AKÝM PROBLÉMOM DOCHÁDZA PRI KOMPOSTOVANÍ?

ZÁPACH nevhodná skladba surovínovej skladby (veľké množstvo dusíkatých surovín); kompost obsahuje veľké množstvo vody, prípadne veľké množstvo bioodpadu na začiatku kompostovania.

PLESEŇ pri umiestnení bioodpadu do kompostoviska nedošlo k jeho prekrytiu (zapracovaniu do kompostu); plesnivé zvyšky odstránime z kompostoviska, aby nedošlo k znehodnoteniu kompostu.

HMYZ prítomnosť väčšieho množstva hmyzu je spôsobená nedostatočným zakrytím kompostoviska.

Ak na kompostovanie budete používať dážďovky, dávajte pozor na vlhkosť, teplotu a dostatok potravy pre dážďovky (zvyšky z ovocia a zeleniny, chlieb, pečivo, kávový výluh, čaj), pretože ináč môžu dážďovky kompost opustiť.

KDE A AKO POUŽÍVAŤ KOMPOST?

Kde používať kompost?

Hotový kompost môžete používať v záhradke, kvetináčoch, okolo okrasných stromčekov, ovocných stromov s vrstvou kompostu do 3 cm. Vo väčšom rozsahu ho môžete využiť pri jesenných úpravách záhradky alebo hriadok.

Ako používať kompost?

Kompost môžete zapracovať do zeme zarýľovaním alebo v jarných mesiacoch pri výseve alebo výsadbe. Môžete ho zamiešať do zeminy alebo vytvoriť z neho vrchnú prikrývku, z ktorej postupne výživné látky a mikroorganizmy prejdú do pôdy.

AKÉ VÝHODY PRINÁŠA KOMPOSTOVANIE?

Kompost má schopnosť zadržiavať vodu a prevzdušňovať pôdu. V závislosti od vstupných materiálov obsahuje množstvo výživných látok, ktoré obohacujú pôdu.

Kompostovaním biologických odpadov z domácností a záhrad, znižujete množstvo zmesového komunálneho odpadu ukladaného na skládky a pomáhate chrániť životné prostredie. Tým, že si vytvoríte vlastný kompost, nemusíte platiť za drahé hnojivá a v konečnom dôsledku viete čím hnojíte.